

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadátol
 vagy megörökösre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 16.

Politikai jegyzetek.

— Politikai tudósítónktól. —

Budapest, nov. 16.

Képviselőházunk végre átesett a megalkulás apró-cseprő mozzanatain, és végre bevezett a nyugodt tárgyalás medrébe. A felirati javaslatokat tárgyalta e héten; a Házra pedig az unalom árnya borult. Csekély érdeklődéssel hallgatták Rohonyi előadó dithyrambjait, melylyel a többség válaszfeliratát benyújtotta; de Kossuth Ferencz beszéde sem gyújtotta lelkesedésre hivat. S hasztalan szavalt a poetikusan hangon az ősz költő, Illyés Bálint a szélsőbal felirati javaslatát, a kurucok nem lelkesedtek. Egy-egy éljen vagy egy műháborgás, egyéb semmi sem hallatszott a szélsőbal padjairól; a zöm csendesen maradt. A nagy többség pedig még figyelemre sem méltatta előadó szónokát.

Egyébként maguk a felirati szövegek is nagyban előidéztek az általános lehangoltságot. A szabadelvű pártnak rossz magyarsággal megírt felirata nem volt egyéb a trónbeszéd parafrázisánál. A túlságos loyális, sőt szolgáló hang pedig nem méltó a magyar parlament önértetéhez. Nem ily feliratokat küldöttek ősünk a trón számolyához.

A függetlenségi és 48-as párt feliratában össze akarta foglalni a közjogi ellenzék összes sérelmeit, az ország min-

den baját, mezőgazdaságunk, iparunk, kereskedelmünk hanyatlását s e szokatlan nagy anyag felsorolása folytán terjengőssé, szárazzá vált. Mindazon által hangja önértékes s külföldi tekintetben is megfelelő az irodalmi követelményeknek.

Az Ugron vagy most már Szederkényi párt feliratának hangja emelkedettebb, de nem ment közjogi botlástól. Különben az egész feliraton észre lehet venni Ugron Gábor kezének a hiányát.

Meglepő, hogy a feliratot Bartha Miklós is aláírta, a ki pedig kilépett a pártból.

A néppárt feliratát hazánk egyik elsőrangú publicistája készítette. Eleven színekkel festi az ország silány állapotát s ügyesen gruppirozza a közgazdasági bajokat.

A politikai körök általánosan úgy vélekednek, hogy a néppárt felirata a legsikerültebb valamennyi válaszfelirat közül.

A felirati vita nem sokáig fogja foglalkoztatni a házat, úgy, hogy talán még e hó folyamán át fognak térni az indemnity tárgyalására, a melyre a kormánynak az ország ügyeinek továbbviteléhez szüksége van. Azután ez évben már csak kisebb dolgokat fog elvégezni a ház, apróbb törvényjavaslatokat fog letárgyalni, míg a budget tárgyalása ezuttal is a jövő évre marad.

Politikai életünk sulypontja azonban e héten nem is annyira Budapesten, mint inkább Bécsben volt. Minisztereink ott vették fel ismét a tárgyalás tonalát, hogy

a kiegyezés sarkalatos részét, a külfölddel kötendő vám- és kereskedelmi szerződéseket tető alá juttassák.

Széll Kálmán formulája szerint ugyanis a monarchia két államának 1903-ig egy autonóm vámtarifa tervezetét kell elkészítenie, mely abban az esetben, ha a külfölddel szerződéseket kötni nem sikerülne, azonnal életbe lépne. Már most a két államnak teljesen ellentétes érdekei nagyon megnehezítették a tarifa tervezet elkészítését. Így pld. Ausztriának érdeke, hogy iparcikkjei részére olcsó piacot biztosítson a Balkán-félszigeten, ezt pedig olcsó vámok útján akarta elérni, rekompensatióképpen azonban rémentességet biztosított a szerb buza részére, holott Magyarországnak különösen az örlési forgalom eltörlése óta érdeke, hogy a balkáni buza behozatala meggátoltassék.

A vámtarifa bizottság legutóbbi ülésén sok ilyen ellentétes álláspont került felszínre s a vége az lett, hogy a tárgyalásokat megszakítani voltak kénytelenek.

Széll Kálmán ekkor felutazott Bécsbe s ott bizonyította, hogy a monarchia két államának érdekei nem ellentétesek, hanem kiegészítik egymást s szó sem lehet oly vámtarifáról, a mely egyik vagy másik állam érdekeit sértené. Allitól sikerült is az irányadó köröket meggyőzni álláspontjának helyességéről.

Hétfőn lerándulnak az osztrákok Budapestre s folytatni fogják a tárgyalásokat. Majd meglátszik, hogy mi lesz a

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

K ö d.

Locs-pocs volt kint. De a szobában
 Vidám mulatság állt javában.
 Csengő jó kedv pohár között,
 Mig ott künn sűrű, lomha köd
 Széttérjesztette szárnyait.
 Egyszerre hallok valmit:
 Zongorázva egy szopránista
 A legmagasabb cét visítja.
 Ijedten lekapom fejem —
 És im, előttem hirtelen
 Ott áll egy kép. Bájos leány
 A házigazda asztalán.
 A tagadás most már hiába.
 Bevallom: te voltál a képen.
 Kezembe vettem, néztem... néztem...
 És köd előtte, köd utána...

Azóta várlak, egyre várlak.
 Elfogtak néha néha vágyak.
 Mint káprázat, mely ködbe vész.
 Előmbé tűntél néha — és
 Leültél mellém csendesen.
 Suttogtunk halkán, kettesen

Epp úgy mint most — kezéd kezembe! —
 S tudod-e, mi jutott eszembe?
 Az óra int, az óra száll.
 A boldogság is meg nem áll.
 Mint köd foszlik szét s idelell
 Csak állomást tart s elmegylen.
 A te szivedben is — bocsánat! —
 E percz mi lesz? Egy állomás?
 Ma én, holnap meg újra más —
 És köd előttem, köd utánad?

Ki tudja? Tán te sem. Leány vagy,
 Tetőled csak csapongást várnak.
 Legyen, mi lesz, mi jönni fog,
 A holnappal nem gondolok.
 Csak képed add ide nekem.
 Legalább emlékem legyen,
 Hogy ismét vártam, vágyakoztam,
 S sikert arattam — vagy csalódtam.
 Mert lásd: ölelj vagy elfeledj,
 A vége ugyanis egyre megy.
 Mert mindenben csalódhatunk
 Csak abban nem, hogy elmulunk.
 Le sírba és fel ködbe szállunk —
 Addig felejtünk ezeket,
 Mig minket is felejtjenek
 És köd előttünk, köd utánunk! —

Krüger Aladár.

Öregasszony álma.

Irta: Mányiné-Prigl Olga.

Az eső kopogott az ablakon. Minden kopogásra megrezent az ócska ráhába foglalt ablaküveg és olyan muzsikát csinált, mintha zivatáros éjszakán csatangoló gonosz manók vették volna elő a boszszantó hangszereiket. A szél dudált hozzá s időnként egy-egy száraz ágat tört le, mely recsegett, ropogott, aztán hangtalan fűdéllel odahullott a gidres-gödrös kövezetre.

— Egy, kettő, három, négy, — számolt magában az öreg asszony odabenn a pehelydunnája alatt és lecsukta a szemét szorosán. Azt hitte, hogy a számoknak ez a monoton elhadarása majd elhozza a jótévő álmot. Hasztalan. Elszámolt ötvenig, százig, a szemé bizseregni kezdett az erőltetéstől és csak nagy, furcsa, sárga, feketével szegett foltokat, meg sok-sok fényes pontot látott maga előtt, aprókat, mint a tű hegye, mint mikor a gyerek megdörzsöli a szemét, hogy a becsukott pilláin keresztül csillagot lásson. Idegesen hánykolódott jobbra, balra majd felült és elmondta az üdvözlőgy Máriát a tisztítóhelyen szenvedő lelkekért. Ez se használt, pedig máskor mindig elaltatta. Olyankor mintha megkenték volna

BURMESTER WILLY

a jelenkor legnagyobb hegedűmestere folyó hó 26-ikán tartja hangversenyét a „Sas” szálloda nagytermében. Helyárak: Kőrszék 6 korona, zártszék 1-7. sorig 4 korona, a többi sorok 3 korona, földszinti álló és karzatjegy 2 korona. 288-5-10

Jegyek válthatók Ifj. Berger Sámuel könyvkereskedésében. Bémer-tér.

vége. Sokan nagyon kíváncsiak, hogy mi lesz az olasz borvámval s a német vámtarifával.

Nagy foku bizonytalanság uralkodik politikai életünk egész vonalán. S nem is tisztulnak addig a viszonyok, a mindig kiegyezési kérdéseink rendezve nincsenek. Politikai és közgazdasági életünk addig homályos és ködös lesz.

Kecskeméty és az egyetemi mozgalmak.

Kecskeméty sikkasztását egyes lapok az egyetemi mozgalmakkal kapcsolatosan tárgyalják avvala törekvéssel, hogy így az egész mozgalmat diszkreditálják. Erre vonatkozólag a *Hazánk* a következő talpraesett megjegyzéseket írja:

Kecskeméty esetéhez azonban észrevételünk van, még pedig abból az alkalomból, hogy a megtévelyedett ifjú élénk részt vett az egyetemi mozgalmakban. Az egyetemi ifjakra demoralizáló hatással folynak be oly elemek, akik nem válogatták meg az eszközöket, csak hogy soraikban kozmopolita elveiknek gárdát teremthessenek. Ez a kozmopolitizmus és semmiféle tekintélynek nem hódoló fennhéjzás csavarta el annyira esztét *Bischitz* Andornak, hogy tanáraiban bizonyára igazságos bírái helyett ellenfeleit látta, ez a kozmopolitizmus vitte bele az ifjak választási küzdelmeibe a korrumpáló lélekvásárt és a *pénzvágó kapzsiságot*, amely — ime — Kecskemétyt, különben inkább városi hivatalnokot, mint tanulóifjút, a lopás bűnére csábította. Most is választások küszöbén állunk és meglehetősen pozitív alakban van annak híre elterjedve, hogy egy *lipótvárosi társaskör már is harmincezer koronát gyűjtött össze az egyetemi választások befolyásolására*. Ezt tessék az egyetemi tanácsnak kipuhatolni, mert ez lenne az a rákfene, mely megmételtyezi az ifjak erkölcsi életét; így lehetséges, hogy a ki ma Kossuth Lajos sírján tart beszédet, holnap önmagának erkölcsi sírját ássa meg.

Szolgáljon ez egyuttal válaszul a *Nagyvárad* *Napló* tegnapi cikkére. Írójának: *Ady* Endrének pedig — aki az ellene indított rágalmazási perbe belebetegedett — elég legyen

annyi, hogy írása tanúság reá, hogy csakugyan beteg ő, — beteg nemcsak testileg, hanem szellemileg is. Az ilyeneket pedig kimélni illik, — legalább addig, míg kigyógyul belőle, akkor aztán elveszi a bíróságtól is, a társadalomtól is méltó büntetését.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 16.

A mai ülés ismét eskütétellel kezdődött. Gróf *Apponyi* elnök ugyanis megeskette a bíráló bizottság ama tagjait, a kik a tegnapi ülésen nem voltak jelen.

Az elnök ezután jelentette, hogy a kuria a Baghy István képviselő megválasztása ellen beadott petíciót, mint elkésett, továbbá a Rátkay László pinczehelyi képviselő ellen beadott petíciót, mint tárgytalant elutasította.

Most a ház áttért a felirati vita folytatására.

Az első szónok Ernszt Sándor, a néppárt szőkefejű ifju papja volt, a ki lefestette az országyomorót és ostromozta a kormány tétlenségét. A szónok előadási modora megnyerő és beszédét osztatlan figyelemmel hallgatták, majd az ipar ügyről beszédét érdekesen.

Engem a trónbeszédek különösen két passzusa állította meg, összesen két mondat és csak két sor az egész. Ott, a hol a felirat az iparról és a szociális törvényekről beszél. Nálunk 931.000 iparüző ember van és körülbelül 3 millió embert táplál ily czímen az ország. Az 1899-ik évi adatok szerint 4408 gyár volt üzemben és ezekben 198.000 munkás nyert alkalmazást.

A többi a kisiparos osztályra esik. Vannak itt agrár pártok és urak, a kik az agrárérdekeket védik. De az ipar tönkrement ebben az országban és a kereskedelmi miniszterium azzal vigasztalja az iparosokat, hogy értsék meg az időknék megváltozott viszonyait és iparkodjanak minél előbb gyári munkásokká lenni.

Ez rendkívül szomorú dolog. Azelőtt a kisiparos a városi polgár elemét képezte, konservatív és kényes erkölcsökhöz szokva. Jó

anyagi viszonyok között élve; most pedig proletáriátus lett a kisiparos osztályból. A mit a kereskedelmi miniszteriumban mondanak, hogy a szakképzettség megfogyatkozott, arra nézve azt mondja a mi pártunk, hogy a szakképzettség megfogyatkozása és a tényleges viszonyok között okozati összefüggés van. Mi azt mondjuk, hogy akkor, a mikor valaki ipart üzhet önállóan anélkül, hogy az inas-esztendőket betöltötte volna, a midőn valaki ipart üzhet önállóan, a ki talán szülővárosának határán túl még soha nem volt, amikor arról panaszkodnak, hogy az ipari szakképzettség hanyatlott, ezt mi egész természetes dolognak tartjuk, mert ez abból folyik, hogy törvényeinkben egyáltalán ipari szakképzettségéről gondoskodás nincsen. A midőn pedig azt látjuk, hogy az iparos osztály éppen azért, mert évtizedeken keresztül csak terheket raktak rá, azért mert a nép pénztelen állapotban volt, azért — és ez fődolog — mert egy végtelen versenynek volt kitéve, a midőn látjuk azt, hogy pl. a kis város és a falusi boltokban kékfét, eszimat és kalapot árulnak egyszerre és pedig az előállítási áron alul, akkor t. ház, nem csoda, hogy a kisiparos osztály ilyen kétségbeesett *concurrentia* mellett meg nem élhet. (Igaz! Ugy van! a baloldalon).

Csak ez a két iparág, t. ház, amely a ruházkodási cikkek előállításával foglalkozik, olyan nagy számban foglalkoztatja az embereket, mint az egész gyári üzem. 149.000 ember keresi e téren kenyerét és megélhetését. A csizmadiáknál van 18.000 mester és 10.000 legény, a cipészeknél 30.000 mester és 16.000 legény, a szabóknál 21.000 mester és 14.000 legény.

Ezen adatok mutatják t. ház, hogy az önálló iparüző elem olyan állapotban van, hogy legény nélkül, egymagában vagy egy inassal kénytelen nyavalyogni. Hát ez már koldusos állapot, ezt az állapotot a magyar közjog is proletáriátusnak tartja, ezt az állapotot degradálta a magyar közjog is és az ilyen existenciákat, mint deposedált existenciákat nézi a magyar közjog is és nekik még szavazati jogot sem ad. (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ezért kell az önálló vámterület!)

Rákosi Viktor: Most jön tehát a conclusio: az önálló vámterület!

Molnár János: Nem perhorreskáljuk!

Rakovszky István: Nincs az ellen olyan nagy ellenvetésünk!

Ernszt Sándor: Mi t. ház, nem vagyunk a gyáripar ellen, de fájlaljuk, hogy a kereske-

a szemhéjait puha vajjal, édes nehézség szállott reá, s nem tudott magáról semmit, nem is álmodott. Hirtelen eszébe jutott az édesanyja szegény, meg a többi öreg asszony, a ki egyik se tudott aludni. Nem. Ugy mondják, a jó Isten költögeti őket egyre, mintha csak figyelmeztetné:

— Mit alusztok mindig, hisz nemsokára eljő az ideje, hogy aludhattok eleget, örökre...

És felkelnek azok hajnalban és mindig fűrgék és korholják a fiatalokat, a kik olyan de olyan nagyon lusták.

Az asszony tovább gondolkozott s a karjait tapogatta végig, önkénytelenül s tudja Isten, ugy megborzadt saját magától. A bőrétől, mely száraz és érdes; a finom, áttetsző erek, melyek kiemelkedtek helyükből, megduzzadtak, hogy szinte sorjába meg tudta számolni őket. Szorongó érzés vett rajta erőt s míg odakint az eső egyre kopogott, csörömpölt a laza ablaküvegen, — kimondhatatlan félelem fogta el.

Meggyújtotta a gyertyát s kiszólt az apró cselédjének:

— Mari...

Csak tovább szuszogott az jóízűen. Erősebb hangon szólt most a nagyszony:

— Mari, kelj fel...

Nagyrhezen bevászorgott a kis szurtos leány, de kétszer is odatámaszkodott hol az ajtófélfához, hol az almáriomhoz, oly álmos volt az istenadta.

— Nézd meg hány óra, — unszolta tovább az öreg asszony.

Nagyot ásított a leány. A tömzsi vörös karjával takarta el a száját, a másik kezével meg a lelógó haját simította ki az arczából.

— Hozd be a szalmazsákokodat, sürgette a nagyszony tovább, megfázol a konyhában. Eszembe jutott, hogy egy helyütt ki van törve az ajtó az üveg.

Mert hogy is árulta volna el, hogy vágyik valaki után, — valaki után, hogy ne csak a maga lélegzését hallgassa, a maga szíve dobogását s hogy mikor megfordul az ágyában, utána hallja, hogy most megint a másik mozog, a másik ember; a ki meleg, mint ő, lélegzik és a szíve ver, mint az övé.

A leány be is csihelődött. Főlkuporodott a szalmazsákra s álláig rántotta a rongy-pokrócz takarót. Csak a boglyas fekete haja sötételt a lilaszín koczkás párnahéjon.

— Van neked apád? — kérdezte hirtelen az asszony.

— Igenis, Gulyás Sándor édes apám...

— Hát anyád?

— Gulyás Sándorné, Fésűs Rebeka...

— Aztán mondd, szereted, tisztelede őket?

A kőcsos kis leány érthetetlenül nézett a nagyszonyra:

— Hogy tetszik mondani? —

— No hát ugy értem, sohse bántottad őket se szóval, se rossz cselekedettel?

— Nem tudom...

Az öreg asszony elnevette magát az együgyűségén, a kis leány még jobban neki-bátorodott, hogy az asszonyát nevetni látta, a mindig szomorú asszonyát. Főlt a szalmazsákon, az álom is kiverődött a szeméből. A

testvéreit beszélte tovább, hogy vannak vagy nyolczan.

— Az István bátyám a legöregebb, az már feleséges, a Jani most az őszön házassodik. Az István bátyám kubikos, a Jani is kubikos lesz, mert ugy többet keres, mintha nap-számba jár. Oh kérem, nagyszonyom, nem így menne a mi sorsunk, ha... De nem is tudom én azt ugy kimondani, a hogy történt.

Az István a hogy hazajött a katonaságtól, hát a kőmivesekhez járt dolgozra. Azt mondta, hogy igen sokat fizetnek ottan. Keresett is jócskán, sok ünneplő ruhája volt és minden vasárnap délután muzsikáltatott magának. Az édes apám ráhagyta, hogy hadd mulassa ki magát, hiszen fiatal is, teheti is. Valamelyik nap oszt' felmegyen apám a padlásra. Elfelejtetem mondani nagyszonyom, hogy a kétszáz darab ezüst tallérosát, a mit az édes szüleitől örökölt, ott tartogatta a nagygerenda alatt egy tejes köcsögben. Mondom felmegy, hogy majd viszen hozzá vagy egy-két forintot mert tán háromszázra akarta meggyűjteni, hogy, mondja, azon sokkal takarosabb házat vehet, mint a kétszázon. A köcsög azonmód ott is volt a gerenda alatt, de a pénz, az nem volt sehol. Panaszolja az apám odalent, hogy majd sirva nem fakadt, az édes anyánk meg a kezét tördelte. Ránk szállott, mondja, az ördög, ellopták a pénzünket. Hazajön István bátyám, panaszojlik neki nagy siránkozással. Valtozott a bátyám színe hol zöldre, hol sárgára, majd elesett, a mig kimondta:

— Adjanak a törvénybe, én voltam a tolvaj édes apám...

delmi miniszterium csak a gyáripart dédelgeti, a kisipar pedig csak hamupipőke volt. Azt írja a kereskedelmi miniszterium, hogy az egyes miniszteriumok, ha az ipar érdeke ügy kívánta, a nyilvános árlejtés kizárásával rendelkeztek saját hatáskörükben, az ipar támogatására. A nagyipar milliókat kapott direkt subventióban, kapott adóelengedéseket és más hasonló kedvezményeket. Nézzük, hogy ezen idő alatt mit kapott a kisipar, a hol 800.000 ember foglalkozik. Hát az is kapott valamit. (Halljuk! Halljuk! a baloldalon). Így 1899-ben kapott 3800 koronát. (Derűtség a baloldalon) 1900-ban 4600 koronát.

Lengyel Zoltán: Ez az emelkedés!

Ernszt Sándor: 9 esztendő alatt kapott a kisipar, a hol 800.000 ember dolgozik és mely közel három millió embert táplál, összesen 151.000 forintot, egy olyan országban, a hol az állami költségvetés körülbelül egy millió korona.

A mióta munkásközvetítő intézetünk van itt Budapesten, láthatjuk, hogy milyen óriási a munka-pangás itt a fővárosban is. Állandóan 6500—7000 ember áll a munkásközvetítő intézet előtt, úgy hogy rögtön intézkedni kellett, mert a helyiség szűknek bizonyult és — a mint a hivatalos jelentés mond — a tolongás a rekeszknél veszélyes mérveket öltött.

Méltóztatnak emlékezni az ez idei január hónapra: Az ez idei január és február hónap alatt, mert a tél keményebb volt 19 ezer esetben volt kínálat és összesen ötezer esetben lehetett munkát adni azoknak az embereknek. Február 12-én és 13-án már türelmüket veszítették azok az emberek, a kik állandóan ott álltak és zavarogói kezdtek. A mi szociálpolitikánk szerint a rendőrség megkardlappozta és szétverte őket. Ugy van! (Ugy van! a baloldalon.) T. ház! Abban az időben az egyes népkönyhák százával adták az ingyenjegyeket; de nekem eszembe jut az, a mit Széchenyi mond a »Hitel«-ben; hogy nem az a nagy ember, a ki ingyen levesekkel akarja táplálni a népet, hanem, a ki úgy kormányozza az országot, hogy az a ki dolgozni akar, kenyeret találjon. (Elnök tetszés a baloldalon.)

Es vajjon azokkal az intézkedésekkel, a melyeket a kereskedelmi, minisztérium állandóan tesz a nagyipar érdekében sikerült-e a nagyipart csakugyan biztosítani? A mi azt illeti, a mit a t. urak itt mondanak, hogy önálló vámtarulat kell, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Helyes, az kell!) nagyon szivesen járulunk hozzá ha kell, ha úgy van tényleg . . .

Hogy azt hittük ott mindjárt agyon üti az öreg.

Hanem nagyon szépen felkérem nagyasszonyom, még én senkinek ezt el nem mondtam, mert ha megtudná az édes apám, most engem ütne agyon, engem . . .

Mert csak otthon maradt minálunk István, törvénybe nem adtuk, az apám se bántotta. Mondja, minek csinálnánk egy bajból kettőt, ha már az egyik megvan. Oszit meg is emberesedett István bátyám, olyan, mint a falat kenyér, oszt tizszer is meg tudta volna adni a kétszáz pengőt az édes apámnak, de a maga sok gyereke huzza, mint a vadkörte az ágát. Meg velünk is gondol, az ünneplő ruhámat is az István bátyám vette . . .

Az együgyű kis kócos Marka a fejével bólogatott rá nyomatékképen, aztán megfogadta a nagyasszony szavát, hogy most már aludjék. Kis idő múlva hallatszott a jóízű, egészséges szuszogása.

A nagyasszony is lecsukta a pilláit, a hogy elfujta a gyertyát. Lecsukta pilláit s az eső is alább hagyott odakint a szüntelen kopogásával. Nagy, nagy ünnepi csendesség lett, s a nagyasszonyak úgy tetszék, mintha már nem is éjszaka volna, hanem szép, világos nappal. Igen, mindjobban megbizonyosodott róla, érezte a mejeget és odaült az ablak mellé sütkérezni. A nap rézsut csókot vetett be, a színe

Tulhalmozott raktár miatt, az összes raktáron levő áruk leszállított árban adatnak el Fábry testvérek áruházában, Nagyvárad, Olaszí Fő-utca.

Telefon szám 76.

Buzáth Ferencz: Nem monopolium a függetlenségi pártnak.

Ernszt Sándor: . . . hogy a mi iparunk azért nem tud fejlődni, mert ipari állammal vagyunk összekötöttségben. De akármilyenek az okok, tényleg konstatálni kell, hogy a mi nagyiparunk is egyáltalán pang.

T. ház! Néhány nap előtt a következő adatokat tették közzé: A gépiparban elbocsátottak 20.000 munkást, és kilátás van arra, hogy a legközelebbi időben ismét 10.000 munkás marad kenyér és munka nélkül.

A hidépités körül 1500—2000 munkás foglalkozott itt Budapesten: most 700 foglalkozik. A Ganz-gyárban 12—15 000 munkás dolgozott, míg ma csak 6000. Az államvasutak gépgyárában még tavaly 10.000 munkás dolgozott, most 5000 dolgozik és ezeknek a bére is mind lejjebb száll. A nagyipart tehát nem sikerült biztosítani.

T. ház! Mi ennek a törvénynek, a melyre az előbb czéloztam, annak t. i., a mely a kisiparosokra vonatkozik, a revizióját okvetlenül és sürgősen minél előbb kérjük és követeljük. (Helyeslés a baloldalon.)

Ernszt Sándor: Pulszky Agost az ellenzékkel szemben azt hozta fel, hogy nem lehet a választási jogot terjeszteni, mert akkor a szociálisták bekerülnek a parlamentbe. Először is t. ház, munkás és szociálista nem azonos két fogalom. Másodsor pedig a magam részéről én az országra nézve abszolúte nem tartanám szerencsétlenségnek, ha itt egy munkáspárt lenne. (Helyeslés a baloldalon.) Mert ha munkások ülnének itt, éppen az ipari ügy hathatósabb védelmére számíthatnának ebben a parlamentben. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Zichy Jenő: Iparos kell!

Ernszt Sándor: A mint az előbb említettem, Pulszky Agost, a kit az Úr Isten nyugosztaljon, a mult alkalommal, a mikor a felirati javaslatot beterveztette, a Bánffy-féle választások után az elvek diadaláról beszélt. (Derűtség a baloldalon.)

Hiszen a Bánffy-féle többségben bizva irgalmatlan gunynyal nekiment Apponyi Albert akkori ellenzéki vezérnek és felhozta, hogy azért, mert az ő politikája homályban hagyta választóit, mert ingadozott, megbűnhődött és pártja megkevesbedett. Sajnálom, hogy nincs itt s m Pulszky, sem Bánffy, koronatanuk lehetnének. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ne sajnáljuk! Zaj.) Most megmutathatnák nekik, hogy a jelen kormány egészen más, —

olyan volt, mint az arany. Körülfogta az ablakdészkára rakott cserepes rozmaring hegyes levelű apró ágait s a hamvas zöld bokor édes illatot terjesztett maga körül, mint a templomban a tömjén és a fehér függönyös, fehér terítős szobája is úgy hasonlított valami kis kápolnához.

A nagyasszony lelkét valami különös, jótévé érzés járta át, a minőt régen, nagyon régen nem tapasztalt. És Istenem! milyen fiatal volt egyszerre! Hogy tett, vett, sürgőldött. Hiszen mióta is várakozik már valami kedves vendégre! S most . . . Alig tud hinni a szemének. A kedves vendég ott ül a diván sarkában. Egy szélesvállú férfi, szelid kék szemekkel, a szemöldei elül csaknem összeérnek. Hasonlít az édesapjához, a szája körül meg és az a két barátságos gödör az arczán egészen olyan, mint az övé . . .

Beszél vele a nagyasszony nyájasan, de a világról se emlitené fel, a mi azelőtt történt . . . De minek is Istenem, azt a kicsiséget, a mi épen csak a büszkeségén mulott, s hogy megmutassa a maga akaratát:

— Ha azt a leányt veszed el, úgy nem vagyok többé a te anyád . . .

A férfi meg még jobban összehuzta a szemöldeit, a mig mondja:

— Nagyon sajnálom, de én annak a leánynak már szavamat adtam . . .

Eladásra kerülnek: 3000 darab Férfi ing, 2000 darab Kalap és Sapka, 5000 pár Női, Férfi és Gyermekek bőr és posztó cipők, nagymennyiségű Keztyűk, Harisnyák, Téli alsó ingek, Nadrágok, Gyermekek Trikók, Barchetek, Bélésárúk, Flanel és Plüsch Takarók, Pokróczok stb. stb.

mint a Bánffy-kormány. A jelen kormány jón volt agráriusokkal, jón volt merkantilistákkal, conservativekkel, semi-conservativekkel, a főpapsággal, az alpapsággal, — legalább dicsekednek vele, mindenkivel jón volt. Minden elv és minden érdekkör bizott a kormányban és daczára annak, hogy az elveken ily óriási különbség volt, az eredmény mégis az volt, t. többség, hogy megint oly nagy számban vagyunk itt, mint előbb. Mi, t. ház, teljes mértékben honoráljuk a t. kormányelnök urnak a választásokra vonatkozó politikáját. Ő szavának állott; a mint megígérte, hogy tiszta választásokat fog eszközöltetni, úgy meg is tette ezt, a mennyire tőle telt.

Rakovszky István: Igen, a mennyire tőle telt. (Mozgás és zaj a baloldalon.)

Ernszt Sándor: Azonban ő már előbb elvégezte munkáját, mert Magyarország valamennyi nagyhatalmasságával: a főurakkal, a pénzhatalmakkal stb.ivel a lehető legjobb barátságban volt már a választások előtt. (Ugy van! Ugy van! balfelől!) A részleteket illetőleg hagyott bennünket küzdeni: tudta jól, hogy 20—30-an jövünk csak be ide a képviselőházba s az az ő szemében nem volt sok. (Elnök felkiáltások jobbfelől: Az is sok! Nagy mozgás és zaj a baloldalon.)

Rakovszky István: Vészi sok az országnak. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Tűrhetetlen ez a Vészi!

Buzáth Ferencz: Ugy van! Ugy van! Ne beszéljen az a zsidó! (Nagy zaj a baloldalon!)

Vészi József: Azt emlegeti Buzáth képviselő ur, hogy zsidó vagyok? Nahát én meg azt mondom, hogy a zsidó irónál nem különb az örmény patikárius! (Nagy mozgás és zaj a jobb és baloldalon. Derűtség balfelől. Elnök csenget.)

Rakovszky István: Ő mer kendeznijő magyarokat! (Zaj. Halljuk! Halljuk!)

Ernszt rövi den reflektál még a választásokra, utána:

Hieronymí Károly behatóan foglalkozik az ellenzék felirataival, majd azokra a kifogásokra tér át, a melyeket a kiegyezési kérdésekre megtettek.

Egy pontban minden párt felirata találkozik: az ország szomorú gazdasági helyzetének rajzolásában. Ennek kapcsán polemizál a néppárttal a horvát-magyar kiegyezés dolgában. Majd az osztrák-magyar kiegyezésre tér és azzal folytatja: Meg kell értetni szomszédaink-

Ennyi volt az egész és azóta nem látták egymást. Csak hírvet hallotta úgy néha, meg azt, hogy nagyon boldogok.

És le is olvashatja most az arczáról annak a szép szál embernek. Hát még mikor a gyerekeiről beszél, a kik neki, igen, — unokái . . . Istenem, milyen nagy boldogságot foglal magában ez a szó: unokáim. Az öreg asszony szíve repes örömben s mikor arra kerül a sor, hogy no, téliire elmegy hozzájuk, szerető figyelemzetéssel mondja a szép szál embernek: — Csak aztán jól befűtsétek a szobákat, mert idehaza magamban annyit fázom, tudja a jó Isten, mindig fázom . . .

A borzongás végigfutott rajta most újra és a szemhéjai felpattantak. A nap besütött az ablakon, a cserepes rozmaring ág-bogai szelid tömjénzagot terjesztettek, és a nagyasszonyak, a mig ölközdött, nyájas mosolygás játszadozott az ajka körül. Ugy egy óra múlva nagy öreg pecsétes levelet takargatott gondosan külön még egy darab újságpapirba és keményen szolgotatott a Markának:

— De vigyázz rá, mint a két szemedre és mondd, hogy tisztelem a kisasszonyt, a levelet ajánlva küldje és igen sürgősen, mert hát . . .

A többit nem mondta ki, hanem fontoskodó, boldog arczal bement a szobájába.

Női Trikó Blousok, Szoknyák, Hárász és Posztó kendők. Fél árban.

Teljes tisztelettel

232 2-9

Fábry testvérek.

kal, hogy mi az ipari termelésekről, iparunk fejlesztéséről le nem mondhatunk. Nem tartozik azok közé, akik azt hiszik, hogy a vámszövetség felbontása esetén a magyar mezőgazdasági termékek egészen elvesztik az osztrák piacokat. De az is bizonyos, hogy nyers-terményeink piacza az önálló vámterület által nem fog megkönnyebbülni. A nemzetnek ezt meg kell mondani. Meg kell mondani, hogy nehezebb lesz a helyzet, hogy kitartással le lehet küzdeni ezt a bajt, mint a hogy a nemzet nagyobb csapásokat is leküzdött.

Kiállítások a szélsőbalon: Hát az önálló vámterület csapás?

Hieronymy: Rosszul választottam a szót. Nehézséget akartam mondani. Mert a vámszövetség mellett se voltak nyers terményeinknek jó árak, az önálló vámterület mellett még rosszabb lesz. (Ellenmondások a szélsőbalon.)

Endrey Gyula: Eladjuk másnak!

Hieronymy: De kinek? Németországnak? Olaszországnak?

Endrey: Oroszországnak!

Hieronymy: Hisz az maga is kiviszi nyers terményeit. — Szónok ezután a feliratoknak a választások tisztaságáról szóló passzusaira reflektál. Az ellenzéknek legkevésbé van oka zúgolódni, hiszen a választási törvény paktum eredménye. A petíciók nem a törvény rossz voltát igazolják, hanem csak azt, hogy homályos a törvény. Várják meg a kuria ítéleteit. Másrészt kétségtelen, hogy a törvénynek sikerült kiirtania a legfőbb választási visszaélést. Igaz, hogy hibája a törvénynek, hogy a cenzust nem szabályozta, nem intézkedett az ellen, hogy a választók egy helyre csoportosíttassanak, hogy bár a szolgabíróra hozott törvényt, de a polgármester és lelkészek korteskedése ellen nem intézkedett. (Mozgás az ellenzéken.) Ezek illetéktelen befolyást gyakorolnak. A felirati-bizottság javaslat fogadja el. (Eljenzés és helyeslés a jobbon.)

Öt perc szünet.

Szünet után

Rakovszky István sajnálja, hogy nem értette meg teljesen Hieronymy álláspontját, mert bűnnek tartja annak kikürtölését, hogy az önálló vámterület behozatala kárára válna az országnak. (Zajos helyeslés a szélsőbalon és a néppárton.) Üres frázisokkal és miniszteri nyilatkozatokkal teremteni nem lehet.

Nem fogadja el a szabadelvű párt felirati javaslatát, mert abban hiányzik az önértetes hang, a mely a magyar képviselőházhoz illik, nem egyéb az az üres bizantinizmusnál s szolgalelkű a tenorja. (Ugy van, úgy van a szélsőbalon és a néppárton.) Üres visszhangja a trónbeszédnek, melyből hiányzik az élet lüktető ereje.

A trónbeszéd különben sem terjeszkedik ki mindazon dolgokra, a melyek 5 év alatt történtek. Mert ha Ő Felsége leszállt volna trónjáról és kezét a nemzet dobogó szívére tette volna, bizonyosan más lett volna a trónbeszéd, melyet Széll aláírás végett előterjesztett. A többség válaszfeliratában a lemondás és visszavonulás elveinek kellene dominálni. 35 évvel ezelőtt Senyei és Majláth visszavonultak, s vannak a nemzetek életében pillanatok, mikor a visszavonulás erény. Ezt az erényt nem ismerik a mostani hatalom viselői.

Nem bírták a nemzet javára érvényesíteni befolyásukat. A többség annyi bajt hozott már a nemzet nyakára, hogy valóban megérett már a felrevonulásra.

Falk Miksa sokat ajánl feliratában a takarékoság javára, de hogy ezt hogy érthetik el, arról nem szól. Nem beszél arról, hogy az a sokat hangoztatott kultúra Potemkin-falvakhoz hasonlít, a melyekben a nép éhen hal. — A külügyi kérdésekben epochialis nyilatkozatokat

találunk a feliratban. Két sor és egy szó az egész. Békében vagyunk szövetségeseinkkel. A világ összes felirataiban megtaláljuk ezt a frázist, azzal a különbséggel, hogy máshol nem elégednek meg ily szűkszavú kitételekkel. Metternich idejében sokkal hatalmasabb volt a monarchia kifelé, mint Goluchovszky alatt. Kereskedelmi szerződéseinket nem hajtják végre. Monarchiánkat mindenünnen kiszorítják s a szövetség útján újra is csak terheket raknak ránk, a közgazdaságunkat tönkre teszik.

„Harcz a magyarságért” czimvel Hangai Oktáv kolozsvári tanár könyvet írt, melyet a Gámán-nyomda hazafias áldozat árán nyomtatott ki. Szomorú, hogy van olyan kormány, mely az ilyen missziót teljesítő embert nem jutalmazza, sőt munkáját hazafias áldozat árán kell kinyomatni. — Aztán hosszasan idéz a könyvből. Ismerteti a németiség nemzetiségi elveinek terjesztését és a veszélyes német egyesületeket s valóban arcátlanság az, hogyan beszélnek a monarchia és németiség belső barátságáról. Azt írják a németek, hogy Ausztria-Magyarország államszerkezete rozoga és felbomlik nemsokára. A legaljasabb ez a passzus. Magyarországot is széttagolják s a magyaroknak egyidőre csak a Tisza mellett engednek helyet. Ha a király tudta volna ezeket, ilyen akna munkát nem hagyna a kormány tudta nélkül végezni.

A politika kulisszái mögül.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Akkor, amikor az imént lezajlott horvátországi választásokról emlékezem meg, előre kell hogy bocsássam azt, egyáltalán nincs szándékomban védelmembe venni a horvát ellenzékét.

Azt hittük, hogy a Bánffy-féle 1896-iki képviselőválasztásnak aligha akad párja a világon bárhol is. És ime, fokozott mértékben ismétlődött meg most szomszédunkban, Horvátországban a millennáris választási tatárjárás. **Khuen Héderváry** gróf, a bán, jó barátjától, Bánffy Dezső bárótól vette a receptjét, csak hogy az ellenzéké megörje. Es még meg is toldotta. A veszedelmesebb ellenzéki választókat egyszerűen szobafogságba helyezte és így állta útját, hogy az urnához kerüljenek. A választások kiürödtek és az ellenzék fő emberei ugyanez a közigazgatási hatóságtól egy végzést kaptak. A végzésben ez volt:

„Meghagyatik Önnek, hogy lakását a választás befejezéséig ne hagyja el, mert ellenkező esetben szigorú eljárást indítunk Ön ellen.”

Ennyire még **Bánffy Dezső** sem ment. A horvát bán lapjaiban azt kürtölteti, hogy a Magyarországgal való megegyezést Zágrábban őszintén óhajtják. Egyik legelőkelőbb napilapunkban a szerkesztőhöz intézett **Tizennyolc év Horvátország történetéből** czimű cikk jelent meg a minap, a melynek írója szintén tudni akarja, hogy az ellenzék vezető tagjai szintén óhajtják a megegyezést. Sem az előzmények, sem a mostani választás után nem hiszem. A bán, a ki a társországok autonóm kormányzatának élén áll, hivatalát a magyar miniszterelnök ajánlatára és ellenjegyzése mellett a magyar királytól nyeri. Ott tehát cselekedeteiben a magyar kormány intenczióinak érvényesülését látják. Es így ne csodálkozzunk azon, ha a horvátok gyűlölete a történetek után még fokozottabban nyilvánul irányunkban. Állíthatjuk, hogy ezt a gyűlölködést a bán mesteri módon öregbíti. Ilyen dolgokból formálja a külföld a mi rólunk való képét, a melyet nem mos el egy-egy a **»Times«**-ben, vagy a **»Figaro«**-ban fizetség mellett megjelent cikkekcske.

* * *

A multkoriban jeleztem, hogy a **Várossy Gyula** püspökké kinevezése révén megüresedett budapesti papnevelői igazgatóságra **Waller**

Gyula kanonokot nevezte ki az illetékes hatóság.

Erre az állásra egyébként egész sor jelölt van, így dr. **Steinberger** Ferencz nagyvárad apát-kanonok, dr. **Rapaics** Rajmund, a budapesti tudomány-egyetem volt rektora, **Bogisich** Mihály czimzetes püspök és **Wenczel** esztergomi kanonok.

Mindezekkel szemben **Vaszary** Kolozs hercegprimást egy más terv foglalkoztatja. Rég vajudó kérdés ugyanis a **Cselka** Nándor halálával megüresedett budapesti érseki helynökség betöltése. **Cselka** Nándor az érseki helynökséggel együtt a budapesti papnevelő-intézetet is igazgatta. A primás tehát most azt terveli, hogy a budapesti papnevelő kormányzását **Kohl** Médárd dr. fölszentelt püspökre bizza és ugyancsak őt nevezi ki budapesti érseki helynöké is. **Kohl** püspök tehát néhai **Cselka** Nándornak volna az örököse.

* * *

Bécsben a Pazmaneum igazgatói állásán kívül már a közel jövőben az Augustineum magyar igazgatósága is megüresedik. Az Augustineum ez idő szerint való magyar igazgatóját, dr. **Fischer-Colbrie** Agost esztergomi praelatus kanonokot ugyanis nagyszombati püspöki vikáriussá nevezik ki.

* * *

A hivatalos lap a minap jelentette, hogy a király a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére **Herczel** Manó dr.-nak az egyetemi rendkívüli tanári czimet adományozta. A kormánynak este megjelenő félhivatalos lapja azonban azt írta, hogy **Herczelt** a budapesti egyetemen rendkívüli tanárnak nevezték ki.

Tényleg meg volt az óhaj, hogy **Herczelt** a **Fejérváry** Géza bárón végzett sikeres operáció után rendkívüli tanárrá nevezik ki. A dolog azonban az orvosi fakultáson megbukott. **Pertik** Ottó orvostanár ajánlotta a karnak, hogy **Herczel** Manó dr. magántanárt nyilvános rendkívüli tanárságra terjessze elő a fakultás. **Pertiket** azonban a kari ülésen leszavazták, a mire külön véleményt nyújtott be. Ennek sem volt foganatja.

Ezekkel szemben **Wlassics** miniszter az egyetem autonomiájának tiszteletben tartása nélkül nem tehette azt, hogy **Herczel** drt a királynak rendkívüli tanárságra előterjessze, megtalálta azonban az expedienst és a czimre terjesztette elő, a mit ilyen módon ki is eszközölt.

* * *

Apponyi Albert gróf házelnöknek a **Chernel** György mandátuma dolgában elfoglalt elvi álláspontjának kihirdetése után vita támadt a kormánypárt jogászai között. Végezetül **Plósz** Sándor igazságügyminiszterhez fordultak, oldja meg a gordiusi csomót. Az igazságügyminiszter azonban a válasz elül kitért. Ezt oda magyarázzák, hogy azért nem válaszolt, mert Baján megválasztott ellenjelöltjének a mandátuma szintén a kuria előtt fekszik.

A félmi liós sikkasztás.

Egri Kecskeméty Győzőnek mindezeidig semmi nyoma nincsen. A sikkasztó egykori barátai közül a rendőrség tegnap is többet kihallgatott s ezekből a vallomásokból, valamint a szélsőzsa minden irányába kiküldött detektívek távirati jelentéséből a vizsgálatot vezető rendőrtanácsos azt a következtetést vont le, hogy **Kecskeméty Győző** nem hagyta el a fővárost. Igen becses adatot szolgáltatott a rendőrségnek az a tanu, aki még tegnap elmondotta, hogy **Kecskeméty** az utóbbi hónapokban sűrűn érintkezett **Szecsödy Kálmán**, volt országgyűlési képviselővel, aki csak tavaly ülte le hosszabb büntetését, a mivel nagyhatású bélyeghamisításért sujtották.

A detektívek rögtön **Szecsödy** lakására mentek, hogy előállítsák. **Szecsödy** azonban nem volt ott, sőt az is kiderült, hogy negyedik

napja nem látta senki. Nem lehetetlen tehát, hogy Szecsődy büntársa Kecskemétynek s a nagy summa pénzt tulajdonképen Szecsődy helyezi biztonságba valahol a külföldön és Kecskeméty még itt bujkál a fővárosban.

A keleti pályaudvar jegypénztára személyzetének vallomása szerint sem a berlini vonat indulása előtt az utolsó percekben nem adtak jegyet senkinek, ellenben a városi jegyirodák egy részében a sikkasztás délelőttjén több jegyet váltottak s az ott járt személyek egyikére ráillik Szecsődy személyleírása. A főkapitányság most Kecskeméty személyén kívül főképen Szecsődy Kálmánt kutatja, noha a déli órákban Kecskeméty Győző egy másik jó ismerősét is gyanuba fogták, aki nagy költségekkel vonta magára a detektívek figyelmét.

Miendezekből a jelenségekből valószínűnek látszik, hogy Kecskeméty Győző kiszabadult a kutató rendőrök kezéből. Akár itt van a fővárosban, akár elmenekült már, kézre aligha kerül. Sikkasztását tervszerűen követte el s azzal, amit az utolsó hetekben cselekedett, már is arra gondolt, hogy a nyomozást tévutra vezesse. Így utlevelet váltott, mely az egész világra szól és minden ismerősének megmutatta, azt mondván, hogy kimegy New-Yorkba.

A rendőrség tekintettel arra a nagy öszszegre, a mit Kecskeméty elsikkasztott, néhány ügyes detektívet azokba az országba akar kiküldeni, a melyekkel Magyarországnak nincs kiadatási szerződése s addig is a míg erre felsőbb helyről engedélyt kap, telegrafice érintkezésbe lépett több külföldi magán detektív-vállalattal.

A székesfőváros tanácsának intézkedései következtében a vámszállítás körül igen óvatosan járnak el. Tegnap plane öten kísérték a pénzküldeményt és maga Lung tanácsnok is jelen volt az egész aktusnál.

A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök tegnap a polgármesternek leiratot küldött. A kormányelnök ebben föl hívja a polgármestert, hogy tegyen körülményes jelentést a tényállásról.

Az ál Kecskeméthy.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) A mai nap folyamán Pragerhofban egy gyanus egyént tartóztattak le, ki *Kecskeméthyhez* szörnyen hasonlít. Jelenleg a személy azonosság megállapítása iránt élénk sürgönyváltások folynak a rendőri hivatalok között.

Az Erzsébet árvaház égése.

Részletesen megemlékeztünk arról a veszélyes tüzesetről, a mely pénteken éjjel a biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet árvaházának épületét elhamvasztotta.

Pótlólag megemlítjük, hogy B. Nagy Gábor és Hégető Imre rendőrök vették észre a tetőzeten kicsapó lángokat s első sorban értesítették a veszedelemről a tűzoltókat.

A szegény árvák kimentésében a már említettek kivül Felszer Antal kanonok és a két rendőr fejtettek ki hálára kötelező buzgalmat. A kis árva leányok a Szent Vincze-intézetben vannak elhelyezve, a hol pótolva van részükre az eddigi otthon, s az áldott szívű nővérek gondos szeretete veszi körül őket.

A nőegylet elnöksége, addig is, míg az új tetőzet felépítését megkezdik, intézkedett, hogy az épületet ideiglenes deszka tetőzettel lássák el s ezáltal a menyezetet és a falakat megóvják

az esőzések rongálásától. Tegnap már megkezdtek az ideiglenes tető felépítését.

*

A hatóság tegnap megejtette s helyszíni szemlét a leégett épületnél.

A tűzvizsgálaton Mezey Mihály tűzoltó főparancsnok, Osordacsics Ferencz városi építész, Kápolnay Gyula kerületi rendőrbiztos, Nozák Rudolf kéményseprőmester és Nagy Sándor tűzoltó szakasparancsnok helyettes vettek részt.

A vizsgálat folyamán megállapították, hogy a tűz még este 8 óra tájban keletkezhetett az épület déli sarkán, a padláson felhalmozott rongyok és ruhaneműek között. Az elhamvadott ruhaneműek mellett ugyanis egy összegegett macska hulláját találták. Ezen körülmény azon gyanura adott okot, hogy valószínűleg ez az állat vitte fel a tüzet a padlásra. Ezt a gyanút támogatja az a tapasztalat, hogy nem egy esetben, a takaréktűzhelynél, vagy tüzes hamutól meggyuladt macska, fájalmában és ijedtében a padlásra menekült s felgyújtotta az épületet.

Semmi más adat nem merült fel, amiből a tűz keletkezésére következtetni lehetne. A padlás feljáró, valamint a kémények ajtói mind zárva voltak. A padláson este senki nem járt.

A kárt mintegy 8000 koronában állapították meg. Az épület biztosítva volt.

*

Az »Erzsébet« leányárvaház leégése több küszöbön levő ünnepélyek elnapolását idézte elő. Ilyen első sorban a zászlószentelési ünnepély, melynek megtartása folyó hó 19-ére volt tervezve, továbbá 25-ikére tervezett »Katalin« estély.

Ez ügyben a nőegylettől a következő értesítést vettük:

Azon szomorú csapás, mely egyletűnket Erzsébet leányárvaházunk leégésével érte, indított minket arra, hogy a f. hó 19-ik napjára tervezett zászlószentelési ünnepély megtartását későbbi időre halasszuk. Ugyiszintén el kellett halasztanunk jobb időre a f. hó 24-ik napjára tervezett Katalin estélyt is. Azonban hála a Gondviselésnek, árvaházunk növendékei daczára annak, hogy a tüzeset őket későn este váratlanul ágyban találta, minden baj nélkül megmenekültek a szerencsétlenség színhelyétől s nemes emberbarátok által, biztos éjjeli menhelyet találtak. Ritka feláldozással működtek árva növendékeink megmentésére és elhelyezésére Fetszer Antal kanonok, Halász Gyula th. tanár urak és a Szt. Vincze-intézet irgalmas testvérei, valamint dr. Beöthy László főispán ur is: magában a Szent Vincze intézetben 26 gyermek talált éjjeli menhelyet s részesült kellő ápolásban. Aldja meg őket a jó Isten nemes buzgalmukért és önfeláldozásukért, melylyel életüket és egészségüket is veszélynek tették ki a borzasztó tüvészsben és a zűrzavarban, csak hogy árváinkon segíthessenek.

Hálás elismeréssel adózunk a tűzvész alkalmával a rend főnntartása és az oltság körül kifejtett buzgó működésükért Gerő Armin főkapitány és Mezey Mihály tűzoltó főparancsnok urnak és a városi tűzoltóknak, kiknek körültekintő és erélyes intézkedése eredményezte azt, hogy az árvaház épületének belseje a tűvésztől és minden nagyobb károsodástól meg lett óva. Nemkülönbben köszönetet mondunk Rimler Károly főjegyző, h. polgármester urnak a város nevében tett azon ajánlataiért, melyben a városi árvaházat árváink menhelyéül fölajánlotta, mely ajánlatot azonban ezuttal igénybe nem vesszük.

Veszteségünkre gyógyító balsamként hatott két nemeskeblű férfinak adománya, kik a mai nap reggelén egyletűnket meglepték. Ugyanis egy névtelen, Jézus az árvák atyja nevében kezeinkhez 200 koronát, Ur-

bán Adolf ur, a forgalmi bank igazgatója pedig 50 koronát küldöttek. Aldja meg őket is a mindenható Isten jótékonyágukért.

Nagyvárad, 1901. nov. hó 16-án.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet nevében.

Özv. báró Gerliczy Féliáné elnök.

Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné alelnök.

Özv. Grunwald Henrikné alelnök.

Böszörményi Géza jegyző.

A felelősség kimondása.

Azon szomorú valóság, hogy a nagyváradai kir. pénzügyigazgatóság a felszaporodott adó behajtása végett a felelősség kimondását kérte Nagyvárad város adóügyi tanácsosa, illetve az adók behajtásával megbízott tisztviselők ellen, méltó megdöbbenést keltett városszerte, annyival inkább, mivel csaknem mindenki önmagáról tudja, hogy sok esetben családjától vonja meg a legszükségesebbeket, csak hogy kötelezettségeinek eleget tehesen. Igen sok adózó ingóságai az év minden napján foglalás alatt állottak s csupán újabb és újabb fizetésekkel nyerhettek 1—2 heti időhaladékot, a melynek elteltével újból kezdetét veszi a foglalás.

Ha szorosán bíráljuk a dolgot, konstatálnunk kell, hogy a felelősség kimondása csak másodsorban érinti a szegény adózó közönséget, mert bár annak éle első sorban az adózó ellen irányul, viszont biztosítékot talál arra nézve, hogy a maga és családja legnélkülözhetlenebb ingatlanai kótya-vetyére nem kerülnek, sőt le sem foglaltatnak, mivel az állam által kiküldött adóvégrehajtók munkakörük ismeretével birnak s figyelembe veszik az 1881. évi LX. tcz. rendelkezéseit, a melyek szerint többféle, a városi végrehajtók által eddig lefoglalt, sőt el is árverezett ingóság foglalás tárgyát nem képezheti.

Másként áll azonban a dolog a felelősséggel sújtott tisztviselőre, mert azt anyagi tekintetben sújtja a felelősség kimondása. Sok esetben nem is szolgálnak rá a nagyon súlyos intézkedésre, s különösen Nagyváradon legfeljebb csak annyira, hogy munkaerő hiánya és más belső okok miatt nem képesek az adóügy állásáról tiszta képet mutatni felettes hatóságuk: a kir. pénzügyigazgatóság előtt.

A kir. pénzügyigazgatóság eljárásához már több szó fér. Általánosan ösmert dolog, hogy a pénzügyi hatóság soha sem — tulhumanus. Az itt-ott engedélyezett fizetési halasztásoknál majdnem kivétel nélkül kimutatható lenne, hogy annak megadását részben a körülmények, részben alaki okok miatt meg sem tagadhatná.

Helyesen járna el a kir. pénzügyigazgatóság, ha a felelősség kimondása előtt, akár bíróság terhe alatt is, utasítást adna arra, hogy ugy vezessék a főkönyveket, miként azokból a tényleges hátralékon kívül a bevehető adótartozások is kitűnjenek. Továbbá kioktattatnák a város adóvégrehajtóit kötelelességeikre oly irányban is, hogy a foglalás alól törvényesen kivont utolsó szükségleti tárgyakat ne foglalják le, hanem az ilyen esetben nemleges zálogolási jegyzőkönyvet vegyenek fel s azt mutassák be, hogy ezen öszszegnek azonnal leirassanak s a felelősség kimondásánál számításba ne vétessenek. Így tetemes öszszeggel apadna az óriási adóhátralék.

A mai eljárás mellett sok esetben a zálogolást szenvedő fél legerősebb érvelése sem elegendő arra, hogy egyes indokolt kifogások a végrehajtó által jegyzőkönyvbe vétessenek, vagy

a felek által első sorban kijelölt tárgyak foglal-tassanak le. A legtöbb adóvégrehajtó a lefoglalt tárgyak rovatába egyszerűen beírja: »szobabeli bútorok.«

Mikor aztán árverésre kerül a sor, megszólal a dob s tetszés szerint huzgálhatják elő a talán soha sem pótolható tárgyakat. Ilyen eljárás szolgáltat aztán okot sok esetben a végrehajtást szenvedő fél ellenállására s a hatósági közegek megsértésére.

Ha a kir. pénzügyigazgatóság elrendeli a vázolt adatok bemutatását, a főkönyvek pontos vezetését követeli, emberies módon gyakorolja felügyeleti jogát minden irányban, lesz rend s kevesebb lesz az adózók sérelme. Kevesebb lesz az adóhátralék s nem fogja kérni a felelősség kimondását. Minden tekintetben könnyebb lesz a kir. pénzügyigazgató helyzete, már csak azért is, mert elnémul az a gyanúsítás, hogy csupán azért buzgálkodik a felelősség kimondásával, hogy a nyomorral küzdő nép könnyvel áztatott holmijainak árából felszaporodott bevételi összeg révén jusson szép hangzású titulushoz, vagy ragyogó érdemrendhez.

UJDONSAGOK.

Kecskeméthy & Co.

— Karczolatok a hétről. —

Olvastam a természetrajzban, hogy a bolondgomba termése nincs időhöz kötve. Télen hideg van, nyáron meleg van, ősszel esik az eső — ez mind nem akadályozza őt a kinövésben. Odaplántálódik hivatlanul, a hova senki sem kérte, senki sem várta, akár az orra a bibircsó.

Ilyen gyönyörűséges bolondgombákkal boldogítják ma egyes lapok a magyar olvasó közönséget.

Akadit Budapesten egy fiatal ember, a ki aláírta az ezer magyar ifju gyönyörű riadójt, a Nemzeti Ideált. Kecskeméthy Győznek hívták. Huszonhárom évvel elérte azt a rekordot, hogy sikerült félmilliót el-emelnie és megugrania. Nos hát ma ez nem ujság, akadtak már öregebb emberek is, a kik többet loptak s még sem kerekítették róla vezércikket. Kecskeméthynek jutott az a nagy tisztesség, hogy vezércikkbe került; az igaz, hogy még ő is restellné, ha olvasná, miféle okon?

Ugy festik le őt, mint egy sikkasztó klerikálit. Az. Nem közönséges sikkasztó, hanem tolvaj klerikális. Nem a félmillió a fő, hanem az, hogy klerikális. Ime, micsoda alakokat főd ez a borzasztó szó: klerikális! Huh! Forgassuk a szemünket képmutatón s olvassunk rá mindent azokra a szörnyű klerikálisokra. Es mázolja tele a lap első oldalát zöldséggel, vannak, a kiknek zöldség kell, de sok, hogy táplálkozzanak...

Es ilyen képtelenül vad dolgokat lehet most olvasni a fővárosi lapokban! Mi lehet akkor a vidéken?!

Nekiesik a fővárosi sajtó egy része az egyetemi Nemzeti Pártnak sigyekszik mentül többet juttatni nekik az eset ódiumából. Mintha az a 999 ifju tehetne arról, hogy az ezredik sikkasztott! Ugyan mit szólnának ezek a fővárosi orákulumok, ha valaki kiszámítaná, 1000 zsidó kereskedőre hány sikkasztás esik s a sikkasztók miatt a becsületeseket támadná meg?

Vezércikkben védelmeznék őket. Es egészen helyesen.

Miért támadja hát az egyetemi ifjuságot?

Azért, mert annak ideáljai a keresztény Magyarországon összpontosulnak s a keresztény erkölcsű Magyarországtól van oka félni nem egynek, de soknak.

Pedig az egyetemi ifjuság nemességét éppen Kecskeméthy Győz esete bizonyítja. Ilyen mélyen elvetemült alakzat csak nagyon tiszta gondolkodású emberek közt játszhatta az előkelő gavallért, olyan emberek közt, kik még ma is becsületesnek tartanak mindenkit, míg az ellenkezőre okuk nincs.

*

Bezzeg nem kapott annyi dörgedelmet egy másik jogász, a ki revolvert fogott tanáraitól!

Annyi igaz, hogy Budapesten az egyetemen botrányosak az állapotok. Tekintélyes, tanári szájából hallottunk elítélő nyilatkozatokat az ottani tanári kar felől. De az következők e ebből, hogy tehát revolverrel szabad fenyegetni a tanárokat?

Hiszen ez anarkia! A tanárok bukással fenyegetik a fiatal embereket, ha nem az ő extra szájukize szerint szajkózták be a »tudományt«, a diákok pedig revolverrel vesznek megtorlást! Ezért aztán lehetne alaposan kitörni a tanárok meg revolverezők ellen, lehetne kikelni az elharapódzó erkölcs-telen és hazafiatlan irány ellen, miért nem teszik.

Ezekre tehát fátyolt vetnek: eldugják az apró hírek fekete seregébe, hogy a fekete fátyol alatt ne lássék semmi.

Csak most, a Kecskeméthy-cikknek olvasásakor látjuk, hogy ez a fátyol sem fekete, hanem irgalmatlanul éretlen — zöld.

*

Hagyjuk ezt a bolondgombát. Legyen Kecskeméthy az amerikai szabad földön boldog egyetértésben Feldheim Izrael és Edelman Jakab és mások társaságában, a szép Filadelfiában. Odavaló, nem a Nemzeti pártba. Az okozott kárt meg lehet téríteni, van fölösleges pénzünk. Hogy egyebet ne em-litsünk, a lipótvárosi kaszinó 30,000 forintot gyűjtött az egyetemi választások befolyásolására. Ezt ugyis rossz czérra szánták, fordítsák jó czélra s ne terjeszszék a korrozíót az egyetemi ifjuság közt. Pláne az ő hiveik, az u. n. liberális fiatalok közt!

Vagy tán jobb, ha már a liberális fiataltság is a felnőttek ragályaitól lesz fekélyes? Jobb így a lipótvárosi kaszinónak?

*

Van nekünk sokkal nagyobb bajunk, nagyobb keserőségünk.

Leégett az árvák menedéke, a szeretet áldozatából emelt hajlék, annyi gondoskodás eredménye: az Erzsébet-árvaház.

Nemcsak az árvák sirtak; megkönyyezte a rettentő csapást minden ember, megkönyyezte az ég is. S most megdöbbenve látjuk a fekete gerendákat, a megszenesedett tárgyakat, a széltől ragadott hamut s borzadva hajlunk meg a rettentő elem hatalma előtt, mely ezt a dulást megcselokedte...

Mi volna erősebb nála, a tűznél? Van-e erősség vele szemben?

Van. Nem állunk vigasz nélkül.

A földi tűznél van erősebb láng: a mennyei tűz, a szeretet. A mit a földi tűz lerombolt, fölépíti a mennyei láng: a szeretet.

Es akkor lesz az árvák házából igazán szeretet háza.

Aliquis.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) uytva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5 10 krért. Kedden és esütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* Erzsébet emlék ünnepe. A helybeli premontrei főgymnázium a megdicsőült Erzsébet királyné emlékezetének gyászünnepét f. évi november hó 19-én a következő rendben tartja meg:

A 9 órakor tartandó sz. mise után a díszteremben:

1. »Magyar szerenád« 1786-ból. Előadja a zeneegyesület.

2. »Alkalmi beszéd«, Tartja Vizy Lénárt tanár.

3. »Hullasatok könyve« Schnöller Lajostól. Előadja az intézet vegyes énekkara.

4. »Erzsébet királyné« Telekes Bélától. Szavalja Strébeli Gyula VII. oszt. tanuló.

* Hymen. Tegnap délelőtt tartotta egybekelését Kisujszálláson nagyszalontai Kenéz Sándor nagyváradi kir. törvényszéki jegyző, tartalékos huszárhadnagy, abrudbányai Nagy Jolánkával, dr. Nagy János kisujszállási városi főorvos, földbirtokos és nagyszalontai Kenéz Jolán leányával. A násznagyok Kenéz Zoltán földbirtokos és dr. Farkas Géza kolozsmegyei főorvos voltak. A fényes esküvőn Jásznagy-Kun-Szolnok megye intelligentiája nagy számban volt képviselve. — Fapp János kir. törvényszéki hites román tolmács és hírlapíró tegnap vezette oltárhoz Nagyszalontán Szemes Matildot, Szemes Péter városi jegyző nagyműveltségű, bájos leányát.

* Kossuth Ferencz ünnepeltetése. Kossuth Ferencznek, a függetlenségi és 48-as párt vezére és elnökének tegnapi hatvanadik születésnapját a függetlenségi és 48-as párt ünnepelte meg első sorban. Párthivei és tisztelői, a kik annyi szeretettel és ragaszkodással környezik a legnagyobb magyarnak, Kossuth Lajosnak fiát, ebből az alkalmából igazán szép és megható ünnepeltetésben részesítették vezérüket. A függetlenségi és 48-as párt tagjai reggel kilenc órakor gyülekeztek a pártkörben, a honnan Kossuth Ferecz lakására hajtottak. A vezér csaknem teljes számban megjelent hivat a szalonjában fogadta. Az éljenzés lecsillapultával Thaly Kálmán lépett elő és lendületes szavakkal üdvözölte Kossuth Ferenczet. Midőn Thaly Kálmán beszédét befejezte, Kossuth Ferencz könnyekig meghatottan ráborult Thalyra és többször megcsókolta. A lélekemelő jelenet után Kossuth Ferencz válaszolt. Harsány éljenzés és hangos taps fogadta Kossuth szavait, a ki ezután kezét fogott a jelenlevőkkel, a mire a tisztelgés véget ért. Délután Kossuth Ferencz küldöttségeket fogadott, este 6 órakor pedig tiszteletére ünnepi bankett volt a Hungária-szállóban.

* Csak egy kis jóakaratot. Nagyvárad városa sok tekintetben nélkülözi még a modern városok berendezkedését. A városnak egy igen elenyésző kis része van csatornázza, a legtöbb utcán még a vízfolyó árok sincs elkészítve. De a hol csatorna van is, arról nevezetes, hogy száraz időben türehtien büzös, esős időben pedig el van dugulva s a víz megáll az utcán mert a rostélyok nincsenek felnyitva s az utcán felhalmozott szemét csakhamar betömi. A péntek esti és éjjeli nagy esőzés alkalmával a legtöbb főutvonal járhatlan volt, a megállott víztengertől. Pedig ezen egy kis jóakarattal könnyen lehetne segíteni; a a czirkáló és őrszem szolgálatot teljesítő rendőröket utasítanak a csatorna-rostélyok felnyitására, el lenne hívva a kellemetlenség. Ez pedig nem is olyan nagy dolog.

* Kolozsvár új főkapitánya. Gróf Béli Ákos főispán Kolozsvár város főkapitányává kinevezte Kolozsvár Gyula budapesti államrendőrségi tanácsost.

* **A jogászság hangversenye.** Megemlékeztünk már róla, hogy a nagyvárad kir. kath. jogakadémia polgársága a *Szacsvay*-szobor alapja javára hangversenynyel egybekötött táncmulatságot rendez. A terv most bizonyos okból változást szenved, amennyiben külön fogják megtartani a tánczestélyt és külön a hangversenyt. A tánczestély még e hónapban meg lesz, valószínűleg az utolsó napján; a hangverseny pedig a jövő hónap elején. — Egyben a tánczrendező bizottság elnöke felkért bennünket, hogy az idő rövidsége és az ügy fontossága miatt a rendezők legyenek szivesek *ma délután 5 órára* az akadémián a további előkészületek megtétele végett megjelenni.

* **Enyhe idők.** Rövid pár napig tartott csak az erős hideg s a napokban annyira megenyhült a lég, hogy a tavaszi felöltők újból előkerültek a szekrényből. Zárt kocsi! Szinte anomália ebben a tavaszi helyzetben. *Gerő* Armin rendőrkapitány, nagyon helyesen engedélyezte is, hogy a bérkocsi tulajdonosok ez enyhe idő alatt nappal nyitott kocsijaikat is használhatják.

* **Választási mozgalmak.** A városatyák választásának határidejét még nem tudjuk, de a pártok erősen szervezkednek. A szabadelvű párt korifeusai dr. *Radó* Ignác ügyvéd lakásán tartottak népes értekezletet, a 48-as függetlenségi párt Várad-Velenczén, Váralján és Csillagvároson lakó tagjai pedig *ma*, vasárnap délután 3 órakor a velencei Bux-féle vendéglő nagytermében gyűl össze értekezletre.

* **Négyezer korona a sikkasztó fejére.** A budapesti félmillió sikkasztás tettesének, Keeskemény Győzőnek elfogatására 4000 koronát tűztek ki. A fővárosi rendőrség távirati uton kereste meg a nagyvárad rendőrkapitányát, a sikkasztó nyomozását kérve. *Gerő* Armin rendőrkapitány azonnal intézkedett. Rendőrbiztosok és rendőrök neki buzdultak, hogy kézrekerítsék, ha erre felé veszi útját. Minden rangú és rendű detektiv-jelölt pályázhat a 4000 koronára.

* **Beton-csatorna a káptalan kertje alatt.** Régóta húzódo peres ügy nyert tegnap befejezést. A káptalan kertje alatt elfutó árokból anynyi kellemetlenségé támadt a közönségnek, hogy elkerülhetlenné vált annak kijavítása. A káptalan képviselőjében dr. *Imrik* Gusztáv ügyvéd pert indított az államvasutak kolozsvári üzletvezetősége ellen, hogy a régi árok betömése mellett beton-csatorna építésére köteleztessék. A per megjárta valamennyi fórumot s tegnap érkezett le benne a döntés. E szerint az államvasutak kötelesek a káptalan kertje alatt a kívánt beton-csatornát elkészíteni. A csatorna 425 méter hosszúságban az uttest közepén fog haladni a föld alatt s az Epreskertnél fog végződni a szántóföldeken. Dr. *Imrik* Gusztávnak már tegnap sokan gratuláltak a nehéz és bizonyult per sikeres lefolytatásához.

* **Hirdetmény.** Nagyvárad város összes adófizető polgárai az 1883. évi XLIV. t.-cz 55. §-a értelmében ezennel felszólítanak, hogy kincstári adótartozásukat, valamint az ez után esedékes községi adó, utadó s vízhasználati díjait, késedelmi kamat s egyéb költségeket, melyek már 1901. év november hó 15-én befizetendők lettek volna, különbeni megzálogolás terhe mellett 8 nap alatt okvetlenül lefizessék. Nagyvárad, 1901. év november hó 16-án. **Városi adóhivatal**

* **A hadnagy asszonyság.** Amerikában most vonult nyugalomba egy hadnagy. Ez nagyon érdekes hadnagy. Érdekes azért, mert ez a kétségtelenül hőselkű hadnagy — nő. Az egyetlen nő, a ki az Unió hadseregében tiszti rangot viselt. A vitéz hadnagy ő nagyságát Anita Newcomb Mac Geenek hívják és hogy nem

valami ijedős teremtés, az bizonyítja, hogy a spanyolok elleni háborúban szerezte meg magának a tiszti kardbojtot. Most, hogy nyugdíjazását kérte — bizonyára nem előrehaladott korára való hivatkozással — a kormány meleg köszönetét nyilvánította neki hősi szolgálataiért. Anita hadnagy Newcomb Simon asztronómus leánya, férje pedig az amerikai etnológiai intézet igazgatója. A kiváló amazon tehát családi körbe vonul vissza, a hol alkalmasint nem fogja érvényesíteni hadi virtusait.

* **Lépre került betörő.** A rendőrség bűnügyi osztályát hetek óta éjjel-nappal talpon tartotta egy hirhedt betörő tolvaj, ki már 6½ évig ült fegyházat betöréses lopásokért, *Blasek* István 32 éves sólyomkői születésű egyén. A mostanában Várad és vidékén elkövetett betöréseknél mindenütt az ő keze működött. Az ő keze munkája volt az ujjalotai róm. kath. templom és a sarkadi zsidó templom kirablása, *Horváth* zálogházának feltörése, a fekete erdői üveghutában a fűszerkereskedés feltörése, hol tetten kapták, de a csendőröktől megszökött és a mostanában Váradon elkövetett 10—12 betöréses lopás. A várad rendőrség tisztában volt a betörő személyére nézve — kit valamennyi rendőrség és csendőrség keresett — de eifogni nem sikerült a veszedelmes, vakmerő s fegyverrel felfegyverkezett betörőt egészen a mai napig. Végre a sok fáradságot siker koronázta. *Blasek* ma este 8 óra tájban gond nélkül tánczolt egy korcsmában mikor *Patak*y fogalmazó és *Baranyi* rendőrbiztos, *Bott* György, *Dienes* István és *Drén* Gábor bűnügyi rendőrökkel megjelentek és *Blaseket* letartóztatták, mielőtt még a kabát alatt levő 12 milliméteres revolverét használhatta volna. *Blaseknél* nagyobb mennyiségű pénz volt letartóztatása alkalmával. *Blasek* volt az, aki 1898. évben másodmagával a Zöldfa-utcán levő *Pollacsek*-féle ékszerüzletbe betört.

* **Uj megyebizottsági tag.** B.-Püspökiben elhunyt *Jakab* Imre megyebiz. tag helyett tegnapelőtt, azaz f. hó 14-én volt B. haron a választás. Két jelölt volt összesen. Dr. *Péchy* Károly orvos és *Szacsvay* Sándor itteni gyógyszerész. Beadatott összesen 128 szavazat, melyből 123 esett dr. *Péchy* Károlyra, 5 pedig *Szacsvayra* és így dr. *Péchy* Károly lett megyebiz. tag. A választás egész simán folyt le. Délután 4 órakor ért véget.

* **A hetről.**
Feticziók után. Gazda (inasához): Maga megint egész nap lustálkodott, János!
Inas: Mit akar a nagyságos ur? Agyon akar dolgoztatni? Nem vagyok én kuriai bíról!

* **Képviselők közt.** I. Ne busuly pajtás! A kuria bizonyosan igazságosan fog itélni!
— No hiszen, te is szépen vigasztalsz! Hiszen éppen azért busulok.

II. — Jaj, csak a tél ne lenne nagyon hideg — Miért?
— Mert akkor a kuriai bírák fázni fognak és befűtenek a sok mandátummal!

* **Karczolat.** — A tél még nem nagyon hideg. De azért a kormány már is fázik, ha a megerősödött függetlenségi pártra néz!
— A felirati vitát helyesen kezdte a Ház csütörtökön. A *Falk* felirata ugys csütörtököt mondott.

* A képviselőház folyosója valóságos *sóhajok* hidjává változott. Olyan sok a megpeticionált képviselő.
(*Kakas Márton.*)

* **A nemzeti ideál.** A fővárosi egyetemi ifjuság országos mozgalma a magyar faj és nemzeti jelleg megőrzésére, melynek eszméit »Nemzeti ideál« czímen könyvalakban is kiadták, széles e hazában örvendtes visszhangra talált, a hol csak magyar szív dobog. A múlt napokban egyes lapok iszonyu nagy örömmel adták hírül, hogy a *debreczeni* jogászság mily mereven utasította vissza az állásfoglalást, pedig mint biztos forrásból értesülünk, csak némi kis fenntartással él a végleges csatlakozást illetőleg. A mi érthető is egyes lapok a Nemzeti ideálra dobott ráfogások után; hisz ezt a fenntartást is mily görbe okoskodásokkal igyekeztek egyes liberális közlönyök a nemzeti ifjak kárára kimagyarázni. Mostanában meg a *sárospataki* ifjak küldöztek be nyilatkozatokat a fővárosi lapokba, melyben kijelentik, hogy ők nem érthetnek egyet a nemzeti ideál eszméivel. Ennek a szegénységi bizonyítványnak egy érdekes háttere van. Sárospatakon, — a hol alig van 60 jogász — az év eleji elnökválasztáson a fővárosi nemzeti párt elveit valló vezetőség került az ifjuság élére. Ez azonban — mint forrásunk írja — egynémely ottani öreg, megcsömörlött professornak nem tetszett s egyszerűen letették a diákok által megválasztott vezetőséget és kineveztek a saját kreaturáik közül. Persze az így vezetett jogászság önállóan nem működhetik. Es így láthatjuk, hogy mégis az egész ország ifjusága magáévá tette a nemzeti ideál elveit, csak . . . a nagyváradiai késnek még az éji homályban.

* **Pártértekezlet.** A függetlenségi és 48-as párt Várad-Velence, Váralja és Csillagvároson lakó összes tagjait van szerencsénk ma (17-én) délután 3 órakor Velenczén a *Bux-féle* vendéglő nagytermében tartandó értekezletre meghívni. Pártunk érdekeiben kérjük, miszerint az összes e városrészi pártunkhoz tartozók ezen értekezleten bizonyosan megjelenni sziveskedjenek. A párt választmánya határozataiból. Nagyvárad, 1901. nov. 15. *Szokol*y Tamás elnök. *Tokaji* Mihály, *Fischer* Emil, *Roth* Dávid.

* **A vidéki bejelentő hivatalok.** A Polg. Ért. írja: A vidék nagyobb városában létesítendő bejelentési hivatalok felállításának előmunkálatain serényen dolgoznak, mert a legtöbb helyen már január hónap elsejével meg akarják kezdeni a működést. A vidéki bejelentő hivatalok egyöntetű mintára készülnek, még pedig a székes-fővárosi államrendőrségi bejelentési hivatal mintájára, de természetesen kisebb méretekben. Az anyagkezelés is a fővárosi hivatalban szokásos feldolgozáshoz hasonlóan fog történni. A hivatalos teendőket a nagyobb városokban egy hivatalfő, egy írnök és egy díjnok fogják végezni. Önálló működő bejelentési hivatalok csak a nagyobb városokban lesznek, míg a községekben az ezirányú teendőkkel a jegyzői kart bízzák meg.

* **Érdekes esküvő.** Egy dunamelléki város társadalmi életében előkelő szerepet játszott a Sz. család. Volt is miből. A vagyonban usztak, az uri osztály színe-java jár-kelt házukba és egyetlen eladó leányukért nem egy előkelő család sarja versengett. A művelt lelkületű leány azonban már régóta egy szerény jövedelmű megyei hivatalnoknak ipértte kezét és a dussgazdag szülőik leányuk hajamának engedve, beleegyeztek a házasságba. Nem volt boldogabb jegyespár a világon, de nem is volt irigyletebb ember a városban, mint a vőlegény. A lakodalom napja már ki volt tűzve. Remény, szerelm és boldogság volt a fiatal jegyesek élete. De mint mindenhol, úgy itt is beigazolta a sors, hogy nincsen rózsza tövis nélkül. Szék egy rokonuk lelkeltensége folytán elvesztették teljes vagyonukat. Éppen az esküvő előtti napon jutott ez a hír nyilvánosságra. Az em-

berek összedugták fejüket. Találgatták, hogy meg lesz-e az esküvő? A pletyka pedig a szélrózsa minden irányába elvitt a lehetetlennél lehetlenebb híreket. Az esküvőre a meghívott vendégek már csak kíváncsiságból is teljes számmal megjelentek. Csalódtak. Az esküvőt megtartották. Szomorú volt nagyon, mert ezentúl a fiatal férjnek csekély fizetéséből az öreget is el kellett tartania. Annvi még jutott, hogy a lakót megtarthatták. Számos üdvözlő sürgöny érkezett, melyek közül a következő visszaszerezte a vagyont a kétségbeesett család tagjainak: »A mai húzáson náunk vásárolt sorsjegyükkel megnyerték a főnyereményt. Török A. és Tsa bankháza Budapest V., Váci-körút 4. Ilyen vígan végződött a kezdetben szomorú lakodalom.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap:) d. u. Peleskei nótárius.
) este San Toy.
Hétfő: Sabin nők elrablása
Kedd: Görög rabszolga.
Szerda: Zaza. Itt először.
Csütörtök: Zaza.
Péntek: Faust.
Szombat: Faust.
Vasárnap:) d. u.: Kis szökevény.
) este: Cyrano de Bergerac.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 51.

Idénybérlet 49.

Nagyváradon, vasárnap, 1901. nov. 17-én

délután 3 órakor, fél helyárral

A peleskei nótárius.

Bohózat.

este fél 8 órakor, rendes helyárral

SANTOY.

Kinai daljáték.

S Z E M E L Y E K :

A kinai császár	— — —	Krasznay Andor
Szing-Hi, főudvarmester	— — —	Vank István
Ven-Ho, mandarin	— — —	Füredi József
San-Toy, leánya	— — —	Székely Irén
Csu-li, a mandarin szolgája	— — —	Bécezi Gyula
Sir George Preston, konzul	— — —	Csatár Győző
Poppy, leánya	— — —	Székely Anna
Bobbie, fia	— — —	Pintér Imre
Dudley, Poppy komornája	— — —	Ámon Margit

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint.

Zsolye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr., Támlászkék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap hétfőn, nov. 18-án

A sabin nők elrablása.

Vigjáték

Igazságszolgáltatás.

Az elhagyott férj bosszúja.

— Hétfői esküdszéki tárgyalás. —

Hétfőn reggel ül össze *Millye* Gyula táblabíró elnöklete alatt az esküdtbírók, hogy a súlyos testi sértés büntetvével vádolt *Bungó* Vaszali fekete-tóti lakos felett ítéletet mondjon. Bungó 1901. évi szept. 17-én *Milán* Pétert többször megszurta késével, úgy, hogy *Milán* a beállott belső elvérzés következtében a helyszínen meghalt.

Ezen büntény tulajdonképeni oka az volt, hogy Bungót felesége *Milán* Szilvia — a meghaltak unokanővére — elhagyta. A bánatos

férj, ki nejét még mindig szerette, folyton járt utána, hogy azt megkérlelje, de hasztalan, az asszony hajthatatlan maradt. Bungó azonkívül féltette felesége vagyonkáját is, mert a nő rokonai, a kikhez férje elhagyása után költözött, ugyancsak hozzá láttak a vagyonka elpusztításához. Szeptember 17-én is azért kereste fel neje rokonait Bungó, hogy kérdőre vonja őket, miért adták el neje teheneit. A házban nem talált senkit, de midőn az utca ajtón kilépett, szembe találta magát *Milán* Péterrel és az eset felől kérdőre vonta. Ennek szövényt, majd tettlegesség lett az eredménye s az izgatott állapotban bicskájával *Milán* kétszer hasba szurta, a ki a helyszínen meghalt.

Ezen érdekes ügyben a védő dr. *Váradi* Ödön fiatal, de igen képzett ügyvéd lesz.

Ítélet egy párbaj-ügyben. Tegnap volt a főtárgyalás azon párbaj ügyében, melyet tavaly ősszel vívott dr. *Krüger* Aladár ügyvédjelölt *Halász* Lajos szerkesztővel. A büntető tanács elnöke *Nagy* József volt, szavazóbírák dr. *Csulyok* Béla és *Doboz* György, a vádhatóságot *Gáthy* Bálint alügyész képviselte. Rövid tárgyalás után *Nagy* József kihirdette az ítéletet, mely szerint dr. *Krüger* Aladárt 8 napi, *Halász* Lajost 21 napi államfogházzal sújtották. A tulságosan szigorú ítélet ellen természetesen mindketten fellebeztek.

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság Nagyváradon

(részvénytőke félmillió korona)

Elfogad betéteket s legalább 3 hóig heverő tőkék után teljes 5%-ot fizet. **Leszámitol** váltókat.

Kölcsönöket ad jelzálogi biztosíték mellett.

Előleget ad értékpapírokra, arany- és ezüstneműekre, beraktározott terményre.

Vesz és elad tőzsdéi árfolyammal bíró értékpapírokat.

Kölcsönöket nyújt heti fizetéses alapon.

Végül b. figyelmébe ajánlja a sorsjegyeket kedvelő t. közönségnek a tőke gyűjtésnek **nyeremény esélyllyel egybekötött** ama előnyös és igen alkalmas módját is, hogy vállalkozunk minden tőzsdén jegyzett sorsjegy beszerzésére, melynek **napi árfolyam szerinti vételára** 3 éven át tartó egyenlő heti vagy havi részletek befizetése által törleszthető le. **Felpenz vagy időközben kamat fizetés nem kívánatik.** Az **ügylet megkötésétől kezdve minden nyeremény és kamatozó sorsjegyeknél a szelvény a vevőt illeti.**

Amerikát — Nagyváradon

**Fillérből lesz a korona,
ez a jelszava az**

Amerikai áruháznak,

**Fő-utca,
Bazár-épület.**

A bekövetkező őszi saisonra üzletünket újból megnagyobbítottuk és pedig dus választékot tartunk a legutolsó divatu női ruha-szövetek, casán, posztó, barchet és flanel kelmékből.

A legolcsóbb árban kaphatók:

Vászon, chiffon, kanavász, kreton, szőnyeg, ágygarnitúrák, posztó és berliner kendők, blous és díszítő selyem kelmék és mindennemű rövidáru cikkek.

Még eddig nem létezett olcsó árban adunk el:

Női, férfi és gyermek téli alsó ingeket és kis öltönyöket, berliner sapkákat, rekliket és fejkötőket, férfi kemény elejű és puha elejű ingeket, kélzét és gallérokat.

Igen nagy raktárt tartunk

kész női blousokban és női alsósoknyákban, jutányos árak mellett készítünk mérték után női blousokat és aljakat bármilyen anyagból, ugyszintén paplanokat a legrövidebb idő alatt.

193—18—20

Tömeges látogatást kér

Amerikai áruház, Fő-utca, Bazár-(színházi)-épület.

a hol minden olcsó, semmi sem drága.

Igen érdekes és társas

meglátogatni

MULATSAG.

Colon-estély. A nagyváradai mulatni szerető fiatal emberek egy része »Kedélyes Ifjak Köre« jelző alatt csoportosulva colon-estélyek tartását határozta el, melyeknek bevezető estélye ma, vasárnap este lesz megtartva a „Zöldfa szálloda“ nagytermében. A rendezőség oly általánosan ismert vigkedélyű fiatal emberekből van összeválogatva, hogy az estélyek minden tekintetben sikerültek lesznek. A colon-estélyek megtartása hat egymást követő vasárnapra van tervezve. Belépti díj: uraknak 1 kor. hölgyeknek 80 fillér.

SZERKESZTOI POSTA.

M. p. n. Volt már szó róla. Persze, hogy kacsa tollal irták!

TAVIRATOK.

Kossuth díszlakomája.

Budapest, nov. 16. (Saját tud. táv.) Ma délben Kossuth Ferencz a szabadkai és czeplédi küldöttségnek a Metropolban díszebédet adott. A lelkes magyarok táviratban üdvözölték Kossuth Lajos Tódort. — Ferencz testvére nevében, megköszönte a megtiszteltetést, kijelentve, hogy ketten azért nem jöttek haza mert a Kossuth név szimbólum, melyet megosztani nem lehet.

Este a Hungáriában volt társas vacsora, mely alkalommal Krasznay Ferencz, gyönyörű felköszöntőjében arra kérte Kossuth Ferenczet, hogy legyen a függetlenségi pártnak atyja. — Remek, párját ritkító tószóban tesz Kossuth ígéretet. *Atyja leszek — ugymond — a pártnak és nem kérek mást, csak szeretetet.*

A fényes társaság Kossuth éltetésével a késő esteli órákban oszlott szét.

Ujabb sikasztás.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) A budapesti bankkegyesület délután a rendőrségen feljelentést tett, hogy a bank Dorottya-utczai irodai helyiségéből 16000 koronás csekk nyomtalanul eltűnt. Egy ujabb büntény forog fenn ez esetben, miért a legalaposabb nyomozás rendeltetett el.

Megölt postaküldöncz.

Mármrossziget, nov. 16. (S. t. t.) Pipás László breznai postaküldönczöt a Csecsera hegyen megölték s a nála volt 1800 koronát elrabolták.

A búr háboru.

Pretória, nov. 16. A dél-afrikai rendőrkatonaságnak egy csapata 11-én Doornhochnál megtámadott egy búr táborn, elfogott 13 embert és zsákmányul ejtett 7 puskát és 39 lovat. Dewkins ezredes 10-én waterburgi kerületben 24 búr fogott el és sok fegyvert ejtett zsákmányul. Plumér ezredes Transzvál délkeleti részében fogott el egy kisebb búr csapatot lovas-tól és fegyverestül. (M. T. I)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kitünő borok.

Szőlőből beköltözvén, lakásomon úgy idei ujbort, mint ó kiváló finom palaczkozott boraim — literes üvegekben — úgy nagyváradai, mint ménesi és gyoroki szőlőim terméséből eladók 32 krtól 1 f. 20-ig literenként, üveg nélkül.

Kitünő saját termelésű csemege szőlőt is adok el különként 45 krajczárért, — mig készletem tart.

Molnár Lajos,

Schlauch-tér, 18.

230.



1.000.000

KORONA ESETLEG A LEGNAGYOBB NYEREMÉNY!!

JEGYZÉKE az 50,000 nyereménynek. Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben: 1.000,000 korona.

Korona	
1 jutalom	600000
1 nyer. a	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	40000
3 " "	30000
1 " "	25000
2 " "	20000
3 " "	15000
31 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
432 " "	2000
763 " "	1000
1238 " "	500
90 " "	300
81700 " "	200
3900 " "	170
4900 " "	130
50 " "	100
3900 " "	80
2900 " "	40

50,000 nyer. és jut. kor. összegben 13.160,000

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. ÉS TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben { ntánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm } A nem tetsző tör- } mellékelem bankjegyekben (bélyegekben) } lendő

Pontos cím: _____

Kiváló szerencse TÖRÖK-nél

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Öt és fél millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydusabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

100,000 sorsjegy 50,000

pénznyereménnyel sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorso-lási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen Tizenhárom millió 160,000 koronát, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I-ső osztály eredeti sorsjegyeinek tervszerű betéjei a következők:

egy nyolczad (1/8) forint	— .75	vagyis	1.50	korona
egy negyed (1/4)	> 1.50	>	3.—	>
egy fél (1/2)	> 3.—	>	6.—	>
egy egész (1)	> 6.—	>	12.—	>

A sorsjegyeket utánvétellel vagy a pénz beküldése ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk, tekintettel arra, hogy a nyereményhuzások már november hó 21., és 22-én lesznek, azonnal, de legkésőbb

f. év november hó 21-ig bizalommal hozzánk küldeni.

Török A. és Tsa.

BANKHÁZ

Budapest,

Hazánk legnagyobb detail osztálysorsjáték üzlete. Főárudánk osztálysorsjáték osztályai:

- 1. Váci-körut 4.
- 2. Múzeum-körut 11.
- 3. Erzsébet-körut 54.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy

saját termésü asztali borom

eladását megkezdem.

Literje 76 fillér.

Kapható egy- és félliteres automata üvegekben, melynek dugója „Sz. L.” betűvel van állatva.

A kimérés saját lakásomon eszközöltetik.

A mélyen tisztelt fogyasztó közönség szíves pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

Széles Lajos,
N.-Körös-utca 716. sz.

Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak tulajdonát képező és a Bihar-Püspöki telekjegyzőkönyvbe 348. telekkönyvi és 794/9. helyrajzi számok alatt nevezett állomással szembe a pálya jobb oldalán, a kavicsbányában levő mintegy 48. katasztrális holdat kitevő szántóföld folyó hó 25-én délelőtt 9 órakor nyilvános szóbeli árlejtés útján hat évi időtartamra bérbe fog adatni.

A kötető szerződés feltételei a helybeli nagyváradai osztálymérnökség hivatalában a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Nagyvárad, 1901. november 14-én.

Magy. kir. államvasutak nagyváradai osztálymérnökség.

289-2-3

Buzásy Albert,
mérnök.

Relch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántól eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, nov. 16

Buza októberre	7 84
Buza áprilisra	8 80
Tengeri	5 14
Rozs okt.	6 69
Zab ápr.	6 93
Képoszta, repce, aug.	

Értéktőzsde.

Budapest, nov. 16.

Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Allamvasut	624 50
Rimamurányi	416.
Magyar jelzalog	483.
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 16-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118 10
Magyar koronajárdék	92 95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121 25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	119.
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.-
Italmétségi jog megváltási kötvény	99 75
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93 50
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	177.-
Tiszszabályozás szeredi sorsjegyek kölcsön	144.-
Osztrák járadék papírban	98 30
Osztrák járadék ezüstben	98 15
Osztrák járadék aranyban	118 90
Osztrák korona járadék	95 50
Osztrák államsorsjegyek	188 50
Osztrák magyar bank részvény	16 10
Magyar hitelbank részvény	636.-
Osztrák hitelintézet részvény	622.-
Párisi vista	95 17
20 frankos arany (Napoleonkor)	19 05
Németbirodalmi márká	117 15
London vista	239 85
20 márkás arany	38 47

Most lehet legolcsóbban
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

225-0-114

Nagyvárad, Szt. László-tér.



Tisztán kezelt, természetes hegyi-
BOROK KIMÉRÉSE.



Mertz Nándor

Nagyváradon, N.-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefonösszeköttetés: 134. sz.

Borárok leszállítása!

VALÓDI MAGYAR BOROK!

Nagymennyiségű kedvező bevásárlásaim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy képes vagyok, míg ezen készletem tart,

kitünő minőségű boraimat

a következő **előnyös** árban úgy nagyban, mint kicsinyben **kimérve is** elárusítani.

Idei karczos, hegyi ujbör, literje 28 kr.,

100 liter: 18 frt.

Idei karczos, hegyi ujbör, rizling, lit. 32 kr.

100 liter: 21 frt.

Kitünő asztali ó-bör, literje 32 kr.

100 liter: 22 és 23 frt.

Magyarádi asztali ó-bör literje **40 kr.**

Magyarádi pecsenyebör » **50** «

Magyarádi bakator » **60** »

Asztali veres bör » **44** »

Ménesi » **64** »

VALÓDI borból égetett COGNAC, literje 2 frt.

COGNAC PALACZKOZVA A LEGOLCSÓBB ÁRBAN!

Finom Jamaicai Rum, literje 1 frt.

Mindennemű üvegelt-, csemege és pezsgőborok! — Ajánlom jól berendezett fűszer- és csemege-üzletemet.

Tisztelettel

Mertz Nándor.

Börüzletem mindennap, tehát **vasárnap is egész nap** nyitva van s mindennemű börök poharanként is kiszolgáltatnak. — Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek, helyben házhoz szállítanak!

Kitünő karczos ujbör, literje 28 kr., Rizling 32 kr.

Elsőrendű asztali ó-bör, literje 32 krajczár!